

Кад ти саговорник на интервју дође хеликоптером, нормално је и да из тог висинског паноптикума почне и прича. Нашироко, па где оде. Једино што се може гарантовати - да досадно бити неће.

Такав је био и овај разговор са Емиром Кустурицом на Међавнику, направљен на Дан републике, јубилеј претпоследње од свих почивших Југославија. Логично је и да буде започет рефреном из истоимене песме „Забрањеног пушења“: „Данас је дан, Дан републике и стара каже, Драгане, шути...“

- ...скрати језик, могу те чути“. Дан републике! Нисам о томе размишљао, али сам један од оних који су до краја славили тај дан. Сећам се, једном сам га прославио са неколико другова - један од њих је Халид Бешлић, други је умро, трећи је постао опортуниста. Те Југославије су, како би Милорад Екмечић рекао, пропадале јер нису формиране „оздо“ него „озго“. А све што је направљено „озго“ нема гаранцију. Пример је и ова Европска унија чијем распаду управо присуствујемо. Како се ствари развијају, може да опстане само уз неки ауторитаран или тоталитаран режим, јер та наметнута идеја слабо ради међу народима. Нисмо ми знали, нити смо смели да мислимо до које је мере друг Тито био пробисвет, а притом функционалан пробисвет. Овде су често владали функционални пробисвети. И то је изгледа тај усуд да ти странац буде у кући. Зато је Милошевић за време своје владавине која није одговарала многим био оцрњен. Имао је ту идеју Николе Пашића, која је колико историјска толико и политичка, да му страни

амбасадори не владају земљом. То је деголистичка теза са којом је у пракси најдаље отишао Милорад Додик. Докле ће, не знам, нека га драги Бог чува.

Поменуште Милошевића?

- Милошевића су означавали као најгорег на свету, он то и јесте био, али Сименсу и корпорацијама које нису могле да нам приђу, зато смо и бомбардовани, јер није дозвољавао да му се ресурси арче. Узимање територија, ширење на сваки нови квадрат тржишта. Зашто њима смета Русија? Па зато што је то једна трећина светских залиха. Како они могу да остварују екстра профит и јачају локалне економије ако немају експанзију. Тај експанзионизам је код нас своју теоретску претпоставку имао у оном „Дранг нацх остен“. Оно што се нас посебно тиче је порекло речи Велика Србија. И Велику Србију су патентирали у Лондону. Она је настајала у расправи о обједињавању или распарчавању територија чији је историјски циљ увек био да се пресече руски утицај на Балкану. Ми смо 1876. објавили Турској рат и ослободили Ниш, Врање, а Енглези су били ужаснути. Само ратним доказом ми смо могли да стекнемо неку врсту аутономије, али без Руса који су дошли на два километра од Цариграда, то не би било могуће. И тада је почео разговор о томе како је боље пустити - „полудивље Словене“ да стварају себи ту неку државу. Први светски рат нам је дао позицију коју смо касније изгубили, јер смо испали глупи и дозволили да нам „озго“ диктирају да идемо у заједничку државу са губитницима. У свакој од југословенских гарнитура, било краљевској било републиканској, ми смо замрзнули своју државност, а други су је на крају остваривали.

Хоћете рећи да Југославије нису биле оригиналне творевине?

- Наравно. Оригинална творевина је била Кнежевина Србија. Версајска творевина није био израз и искуство које је требало да резултира истинском заједничком државом него је она наметнута. Ако су Хрвати и Словенци ратовали на другој страни, а постали део исте државе са победницима, то је морао неко у неком офису да испрограмира, да направи перцепцију будућности те творевине и да нам је наметне.

Није једина?

- Изучавајући историју Балкана човек лако дође до закључка да је овдје била

краткотрајна аутентична политика. Било је побуна, било је вођа који су, махом, убијани. Балкан је једно стрелиште на коме чим се неко појави, а појави се некада изнутра, али су их чешће доводили на власт, на крају буде стрељан. Што каже владика Николај, ми смо један нестрпљив народ који из нестрпљења чини невоље и заборавља своје великане, па их се касније сети. Ја бих додао да је то народ - дете које никако да одрасте и зрене и кад год је на прагу те зрелости нешто га врати уназад. Лепо Екмечић каже за Карађорђа: у тренутку када је требало да заврши српски устанак, прву српску револуцију и када је почео да уводи европске норме, схватио је да не може да савлада српски партикуларизам и непослушност војвода. Ни он, онакав колос и јунак, није могао да уведе ред у своју средину. Двеста година касније имаш исти проблем. Тај партикуларизам је врло тешко савладати. Њега није савладао ни Милошевић, ни Тадић, ни Коштуница, као што није успео ни Карађорђе, због чега је отишао у Русију и вратио се да погине. Код нас је раширена прича да га је убио кум, али, по историјским доказима који постоје али се крију, адресу његовог убице треба тражити у Лондону, где је касније скована и синтагма о Великој Србији.

Испада да је овде једини континуитет дисконтинуитет?

- Тачно. И ако то не схватиш, ниси ништа схватио у нашој историји. Намонтирају ти друга Тита и он вешто испуни задатке, и на крају остаје забележен као успешан владар без дела!? Једино успешно дело су му новонастале републике за које смо се, највећим делом, изборили ми! Пред крај рата 1944. њега је из дрварске пећине спасао од Немаца човек са шајкачом и кокардом. У том периоду се појавило још педесет разних војски - били су ту, између осталих, и словеначки четници и сви су мислили да могу нешто да ураде. А могао је да уради само онај који је имао добру везу са Ватиканом, односно са Лондоном. Постоји и податак да је ноћ пре бомбардовања Београда 1941. енглески отпраник послова дошао код америчког амбасадора у и рекао му - сутра ће бити бомбардован Београд. Поставља се питање зашто Енглези то нису рекли председнику владе Симовићу, зашто нису упутили макар знак упозорења да ћемо бити бомбардовани. Као да неко континуирано зауставља наш развој. И Вучић тек кад скрене са Титове стазе, може извести Србију на прави пут. Време је наложило да се другу Титу коначно да отказ. Ко то уради, постаће херој!

Кад год се нађемо, неки је белај са Милорадом Додиком. Прошли пут су га чешљали људи из СИПА, сад му прете због заставе у канцеларији председништва БиХ. Како вам изгледају његови први дани у Председништву БиХ и шта он тамо може да уради?

- Мислим да мој пријатељ треба да направи један специјални кишобран у бојама заставе Републике Српске, са танким и савитљивим жицама, а платно да буде, како су некада говорили шнајдери, дупле ширине. И када стигне на посао, он унесе у Председништво склопљени кишобран, а када уђе у заједничку просторију са колегама, онда га рашири, па се он претвори у заставу неслућених димензија. Кад крене на спавање у Источно Сарајево или у Бањалуку, покупи кишобран, и бог те веселио. Тако његове колеге, Бошњак и полу-Хрват грађанске оријентације, неће морати да базају по мрачним ходницима Председништва и саплићу се о барјак. Дакле, једно филмско решење. Ево ја ћу му такав кишобран поклонити за Нову годину.

Метафорички, Додик вам је био минус на фестивалу у Венецији, Путин је одмогао у Кану. Да ли сте размишљали о томе како су вам политичка пријатељства, и то са онима који нису по вољи западном свету, коштала на уметничком плану?

- Нису. Човек не живи од тога што је доведен на црвени тепих. Када вам је неко одан пријатељ, то може бити само плус. Значи, Додик не може да буде минус. Још када знамо да је он наш последњи политичар који не дозвољава да му стране амбасаде и трећеразредни чиновници кроје политику. Утолико је он својим колегама у Председништву чудо. Они виде слободу под НАТО-ом, он је види у односу на прошлост и будућност, а и врапци на грани знају, како је говорио председник Милошевић, да смо слободу освајали и да нам је нико није дао. Ни у тучама с отоманским Турцима у 18. веку, ни с Аустријом у 20, ни са Немачком у Другом светском рату. Показало се, међутим, да је то освајање слободе било мање за нас, али више за друге, а наши најбољи синови у тој борби нису награђени. Илустрација за то је судбина Живојина Мишића, великог војсковође Првог светског рата који је због реченице: „Не дам своје војнике да гину за Хрвате и Словенце” отишао у превремену пензију. А две Југославије су створене као компромис у којима су се, највећим делом, наши суседи Хрвати и муслимани борили на непријатељској страни. Без тако стечене слободе која му је донесена на тањиру не би данас Додиков колега Комшић могао пуних уста прво да узвикује ТИТО, нити би сада могао да кликће НАТО.

